

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. a) Määrittele optimismi, pessimismi ja realismi elämänasenteena. (3 p.)
b) Kuvaile elämäntilanne, jossa jokin edellä mainituista asenteista ilmenee, ja pohdi asiaan vaikuttavia perusteita. (3 p.)
2. Vuonna 1610 Galilei julkaisi esityksen Jupiterin kuiden vaiheista. Esitys perustui hänen kaukoputkella tekemiinsä havaintoihin. Hän käytti havaintoja argumentoidakseen aurinkokeskeisen kopernikaanisen järjestelmän puolesta haluten kumota silloin hallitsevat ptolemaiolaiset ja aristoteeliset teoriat. Pohdi jonkin merkittävän luonnontieteellisen tutkimustuloksen vaikutuksia oman aikansa maailmankuvaan ja maailmankatsomukseen.
3. David Hume (1711–1776) sanoi, että oikeudenmukaisuus pätee vain normaalioloissa. Äärimmäisen niukkuuden oloissa leivällä ei ole omistajaa. Pohdi, lisääkö vai vähentääkö taloudellinen lama ihmisten välistä yhteistoimintaa ja solidaarisuutta.
4. Varhaiset eurooppalaiset löytöretkeilijät kohtasivat matkoillaan alkuperäiskansojen parissa alastomuutta, ihmisuhreja, kannibalismia, moniavioisuutta, orjuutta ja outojen jumalien palvontaa. Eurooppalaiset ryhtyivät tarmokkaasti valistamaan näitä ihmisiä. Kuinka oikeutettuna voidaan pitää pyrkimystä muuttaa alkuperäiskulttuureita?
5. Eräissä kristillisissä suuntauksissa, kuten kalvinismissa, uskotaan predestinaatio- eli ennaltamääräämisoppiin. Toisaalta oppi vapaasta tahdosta tuntuu luontevalta. Mikä vaikutus tällaisilla opeilla on ihmisen hyvälle elämälle?

6. Suomalaisista yli 80 % vastaa kysyttäessä olevansa onnellisia. Pohdi, mihin suomalaisten onnellisuus perustuu. Voit käyttää alla olevia kuvia lähtökohtana.

Kuvat: Tykografi

7. Monet ihmiset kaipaavat Suomeen vahvaa johtajaa. Mikä on sinun perusteltu mielipiteesi vahvan johtajan tarpeesta?
8. Pirkko kertoo Einolle tärkeänä pitämänsä salaisuuden. Eino lupaa pitää salaisuuden. Pian Eino kuitenkin huomaa, että Pirkon salaisuus on muiden tiedossa. Vapauttaako tämä seikka Eino lupauksesta, jonka hän antoi Pirkolle?

+9. Paul Davies kuvaa alla olevassa lainauksessa erästä älykkään suunnittelun teoriaa:

”Kun kosminen draama avautuu eteemme, alkaa näyttää siltä, että sille on olemassa ’käsikirjoitus’, maailmanjärjestys, jota sen kehitys noudattaa. Kysymme silloin pakostakin, kuka tai mikä laati käsikirjoituksen (...) Maailmankaikkeus ei ole mielivaltainen tapahtumien sekamelska, vaan noudattaa järjestelmällistä suunnitelmaa. Tämä panee ihmettelemään, olipa Jumalaa tai ei, onko tuon kaiken takana jokin tarkoitus.”

Paul Davies, *Kultakutrin arvoitus. Miksi maailmankaikkeus on juuri sopiva elämälle*. URSA 2007
www.argumentti.fi/suunnittelu_hienoviritys/suunnittelu_jumala_maailmankaikkeus.php?id=84
(3.3.2009)

UNESCO on perustamisestaan lähtien ollut torjumassa tietämättömyyttä, typeryyttä, ennakkoluuloja ja taikauskoa. Kuitenkin nykyaikainen tiedekin kohtaa aina uusia ongelmia ja tutkimattomia alueita. (*What We Do Not Know*. UNESCO 1995). Pohdi kysymystä inhimillisen tiedon rajoista.

+10. Pohdi, onko luonnon monimuotoisuus itseisarvo vai välinearvo.